

Stosunek do poselskich propozycji zmian w kodeksie wyborczym

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

836

badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735

komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600

ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000

respondentów

Naszemu czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

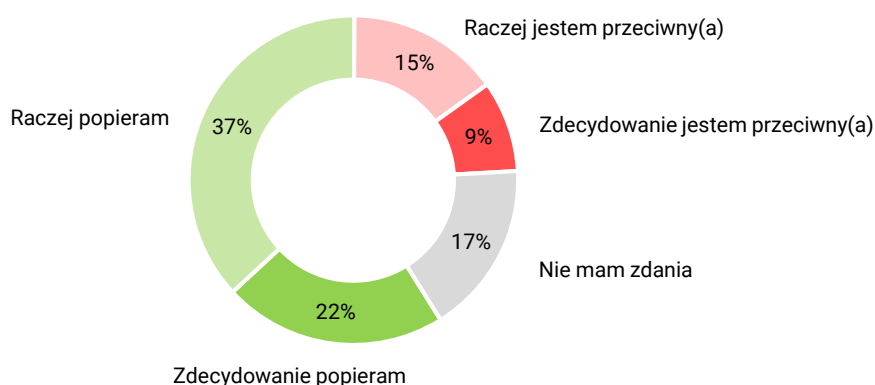
W parlamencie trwają prace nad poselskim projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych¹. Ustawa ma m.in. wprowadzić zmiany w obowiązującym kodeksie wyborczym. Ponieważ projekt ten wywołał wiele dyskusji, w grudniowym badaniu² zapytaliśmy Polaków o stosunek do niektórych proponowanych w nim zmian.

PRZEZROCZYSTE URNY

Wprowadzenie przezroczystych urn wyborczych spotyka się z poparciem większości dorosłych Polaków (59%). Przeciwnikami tego rozwiązania jest mniej niż jedna czwarta (24%) badanych, a 17% nie ma zdania w tej kwestii.

CBOS

RYS. 1. W najbliższych wyborach we wszystkich lokalach wyborczych będą stosowane przezroczyste urny wyborcze, a wyborcy będą zobowiązani do wrzucania karty do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna (np. w specjalnej kopercie do głosowania). Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?

¹ <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/07868D7E8E38658BC12581D7004FA309/%24File/2001.pdf>

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (331) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–7 grudnia 2017 roku na liczącej 925 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Z wielozmiennowych analiz statystycznych³ wynika, iż opinie w tej kwestii najbardziej różnicuje deklarowany poziom zainteresowania polityką – im większe zainteresowanie życiem politycznym, tym więcej popierających wprowadzenie przezroczystych urn wyborczych, a mniej przeciwników tego rozwiązania. Ponadto choć we wszystkich wyróżnionych grupach poparcie dla przezroczystych urn przeważa nad sprzeciwem wobec tego rozwiązania, warto zauważyć, iż najwięcej jego przeciwników jest wśród badanych deklarujących niewielkie zainteresowanie polityką – twierdzących, że często umykają ich uwadze nawet ważne wydarzenia (34%). Wśród respondentów praktycznie nieinteresujących się polityką blisko co trzeci nie potrafi zająć stanowiska w tej kwestii (31%).

TABELA 1

W najbliższych wyborach we wszystkich lokalach wyborczych będą stosowane przezroczyste urny wyborcze, a wyborcy będą zobowiązani do wrzucania karty do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna (np. w specjalnej kopercie do głosowania). Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:				
	bardzo duże – uważnie (szczegółowo) śledzi Pan(i) prawie wszystko, co się dzieje w polityce	duże – dość uważnie śledzi Pan(i) to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzi Pan(i) jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają Pana(i) uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie Pana(i) to nie interesuje
	w procentach				
Zdecydowanie popieram	56	32	20	18	14
Raczej popieram	16	41	42	28	37
Raczej jestem przeciwny(a)	6	11	16	23	10
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	8	8	9	11	8
Nie mam zdania	14	8	13	21	31

Warto też zauważyć, że częściej niż pozostali stosowanie przezroczystych urn wyborczych popierają badani deklarujący prawicowe poglądy polityczne (69%) – zob. tabelę aneksową nr 1. Ponadto wśród osób zamierzających głosować w hipotetycznych wyborach do Sejmu częściej poparcia dla przezroczystych urn wyróżniają się potencjalni wyborcy Prawa i Sprawiedliwości (73%), natomiast sprzeciw wyraża najczęściej elektorat Platformy Obywatelskiej (33%).

TABELA 2

W najbliższych wyborach we wszystkich lokalach wyborczych będą stosowane przezroczyste urny wyborcze, a wyborcy będą zobowiązani do wrzucania karty do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna (np. w specjalnej kopercie do głosowania). Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?	Na kandydata której partii / inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Zdecydowanie popieram	34	11	17	20	18
Raczej popieram	39	41	37	46	32
Raczej jestem przeciwny(a)	13	21	17	4	19
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	3	12	4	21	11
Nie mam zdania	11	16	24	9	20

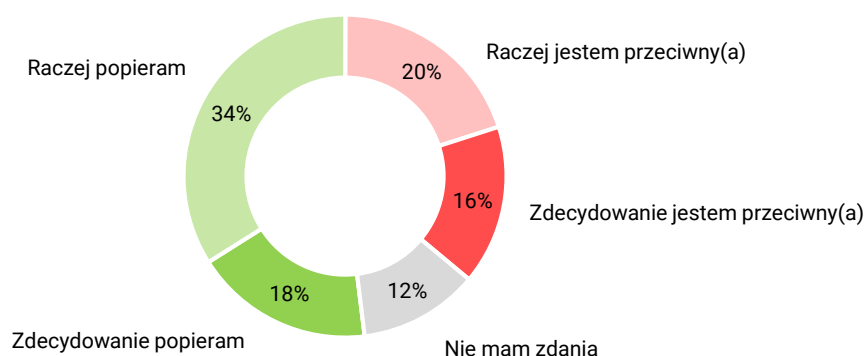
³ Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

REJESTRACJA WIDEO W LOKALACH WYBORCZYCH

Z poparciem ponad połowy (52%) badanych spotyka się pomysł, aby w każdym lokalu wyborczym była prowadzona rejestracja wideo i – w miarę technicznych możliwości – transmisja obrazu w internecie. Przeciwnych takiemu rozwiązaniu jest 36% respondentów, a 12% nie ma zdania.

CBOS

RYS. 2. W propozycji nowych przepisów dotyczących wyborów pojawił się pomysł, aby w każdym lokalu wyborczym była prowadzona rejestracja wideo i – w miarę technicznych możliwości – transmisja obrazu w internecie. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?

Stosunek do rejestracji wideo w lokalach wyborczych, a w miarę technicznych możliwości także transmisji obrazu w internecie, najbardziej różnicuje również stopień zainteresowania polityką. O ile pomysł ten spotyka się z poparciem większości badanych co najmniej średnio interesujących się polityką, o tyle wśród osób mało nią zainteresowanych lub w ogóle się nieinteresujących opinie są bardziej podzielone, z niewielką przewagą zwolenników tego rozwiązania nad jego przeciwnikami. Warto też dodać, iż w grupie respondentów deklarujących śledzenie prawie wszystkiego, co się dzieje w polityce, ponad połowę (54%) stanowią zdecydowani zwolennicy rejestracji wideo i internetowej transmisji obrazu z lokali wyborczych.

TABELA 3

W propozycji nowych przepisów dotyczących wyborów pojawił się pomysł, aby w każdym lokalu wyborczym była prowadzona rejestracja wideo i – w miarę technicznych możliwości – transmisja obrazu w internecie. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:				
	bardzo duże – uważnie (szczegółowo) śledzi Pan(i) prawie wszystko, co się dzieje w polityce	duże – dość uważnie śledzi Pan(i) to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzi Pan(i) jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają Pana(i) uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie Pana(i) to nie interesuje
	w procentach				
Zdecydowanie popieram	54	27	17	11	11
Raczej popieram	19	42	36	35	28
Raczej jestem przeciwny(a)	8	12	23	21	19
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	16	13	15	22	15
Nie mam zdania	2	6	9	11	27

Stosunek do rejestracji obrazu z lokali wyborczych oraz w miarę możliwości transmitowania go w internecie związany jest też z poglądami politycznymi badanych. Pomysł ten częściej niż inni popierają ci, którzy identyfikują się z prawicą (63%) – zob. tabelę aneksową nr 2. W potencjalnych elektoratach zwolennikami rejestracji i ewentualnej internetowej transmisji z lokali wyborczych są przede wszystkim badani deklarujący zamiar głosowania w ewentualnych wyborach do Sejmu na Prawo i Sprawiedliwość (67%). Rozwiązanie to popiera także większość zadeklarowanych wyborców Nowoczesnej (56%).

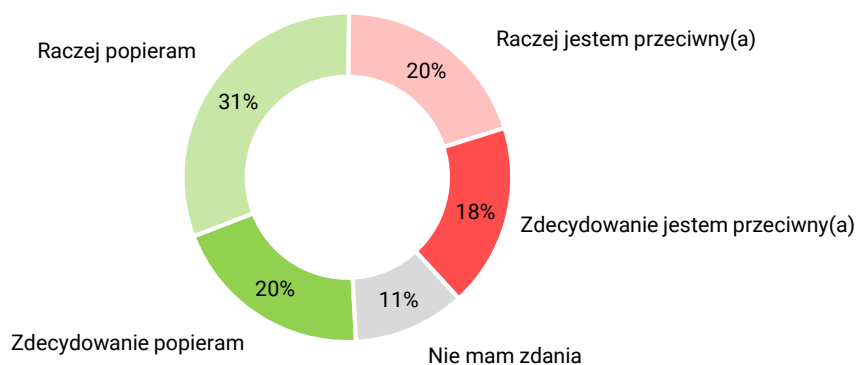
TABELA 4

W propozycji nowych przepisów dotyczących wyborów pojawił się pomysł, aby w każdym lokalu wyborczym była prowadzona rejestracja wideo i – w miarę technicznych możliwości – transmisja obrazu w internecie. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?	Na kandydata której partii / inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Zdecydowanie popieram	29	9	18	16	11
Raczej popieram	38	38	28	40	33
Raczej jestem przeciwny(a)	17	20	24	18	22
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	7	22	17	12	18
Nie mam zdania	8	12	13	13	15

OGRANICZENIE LICZBY KADENCJI WÓJTÓW / BURMISTRZÓW / PREZYDENTÓW MIAST

Nieco ponad połowa (51%) Polaków popiera propozycję wprowadzenia ograniczenia do dwóch liczby kadencji wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Przeciwnikami wprowadzenia takiego ograniczenia jest 38% badanych, a 11% nie ma zdania w tej kwestii.

RYS. 3. Obecnie funkcję wójta / burmistrza / prezydenta można sprawować nieograniczoną liczbę kadencji. Proponowana jest zmiana, aby kandydatem na wójta / burmistrza / prezydenta nie mogła być osoba, która już została wybrana dwukrotnie na tę funkcję. Zakaz nie obejmowałby tylko wójtów / burmistrzów / prezydentów wybranych w wyborach przedterminowych. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?

Wielozmiennowe analizy statystyczne⁴ wykazały, iż opinie w tej kwestii związane są przede wszystkim z afiliacjami partyjnymi badanych, przy czym na tle pozostałych szczególnie wysokim poparciem dla ograniczenia liczby kadencji wójtów, burmistrzów i prezydentów miast wyróżniają się badani deklarujący zamiar głosowania w hipotetycznych wyborach do Sejmu na Prawo i Sprawiedliwość (73% w tej grupie). Za taką regulacją opowiadają się też w większości (51%) zwolennicy ruchu Kukiz'15. W potencjalnych elektoratach Platformy Obywatelskiej i Nowoczesnej dominują natomiast przeciwnicy ograniczenia liczby kadencji wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (odpowiednio: 59% i 60%). Więcej przeciwników niż zwolenników takiego rozwiązania jest też wśród badanych zamierzających głosować, ale niezdecydowanych na kogo oddać głos (43% wobec 35%).

⁴ Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

TABELA 5

Obecnie funkcję wójta / burmistrza / prezydenta można sprawować nieograniczoną liczbę kadencji. Proponowana jest zmiana, aby kandydatem na wójta / burmistrza / prezydenta nie mogła być osoba, która już została wybrana dwukrotnie na tę funkcję. Zakaz nie obejmowałby tylko wójtów / burmistrzów / prezydentów wybranych w wyborach przedterminowych. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?	Na kandydata której partii / inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Zdecydowanie popieram	34	9	17	8	12
Raczej popieram	39	25	34	27	23
Raczej jestem przeciwny(a)	14	30	18	23	15
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	6	29	25	37	28
Nie mam zdania	6	7	7	5	21

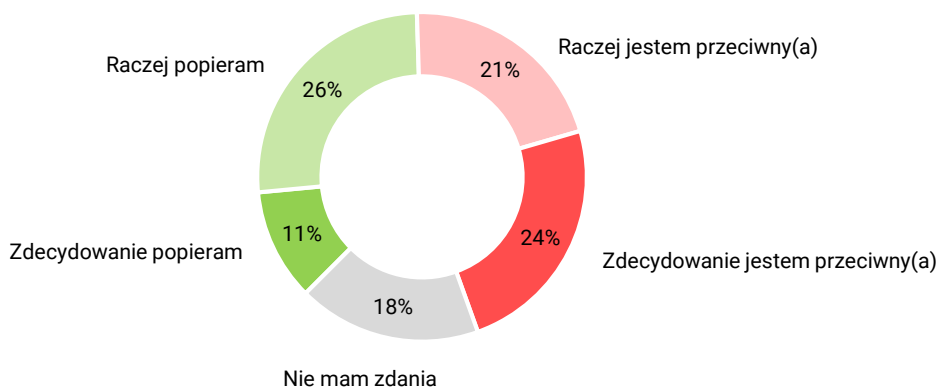
Stosunek do ograniczenia do dwóch liczby kadencji wójtów, burmistrzów i prezydentów miast związany jest też z poglądami politycznymi badanych – pomysł ten w zdecydowanej większości popierają respondenci utożsamiający się z prawicą (65%). Wśród osób identyfikujących się z politycznym centrum opinie są podzielone, z niewielką przewagą przeciwników takiego rozwiązania (44%) nad jego zwolennikami (36%), natomiast wśród deklarujących poglądy lewicowe większość (54%) stanowią przeciwnicy ograniczania liczby kadencji wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (zob. tabelę aneksową nr 3).

DWIE OBWODOWE KOMISJE WYBORCZE

Proponowane przez posłów zmiany przepisów prawa wyborczego przewidują, że – zamiast, jak dotychczas, jednej obwodowej komisji wyborczej – w każdym lokalu wyborczym będą pracować dwie komisje: jedna odpowiadać będzie za przebieg głosowania, a druga, po zakończeniu głosowania, policzy głosy i ustali wyniki wyborów w obwodzie. Rozwiązanie to częściej spotyka się z odrzuceniem (45%) niż akceptacją badanych (37%). Niemal co piąty ankietowany (18%) nie potrafi zająć stanowiska w tej kwestii.

RYS. 4. Proponowane zmiany przepisów prawa wyborczego przewidują, że zamiast jak dotychczas jednej obwodowej komisji wyborczej, w każdym lokalu wyborczym będą pracować dwie komisje – jedna odpowiadać będzie za przebieg głosowania, a druga, po zakończeniu głosowania, policzy głosy i ustali wyniki głosowania w obwodzie. Czy popiera Pan(i) takie zmiany, czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?

Opinie w tej kwestii również różnicują przede wszystkim afiliacje partyjne badanych. Na tle pozostałych dużym poparciem dla tego rozwiązania wyróżniają się badani zamierzający głosować w ewentualnych wyborach do Sejmu na Prawo i Sprawiedliwość (59% w tej grupie). W potencjalnych elektoratach Nowoczesnej i Platformy Obywatelskiej zdecydowanie dominują jego przeciwnicy (odpowiednio: 74% i 73%). Przeciwni wprowadzeniu do obwodowych lokali wyborczych dwóch komisji są też w większości badani zamierzający wziąć udział w wyborach, ale niezdecydowani na kogo oddać głos (51%) oraz największa grupa wśród zwolenników Kukiz'15 (43%).

TABELA 6

Proponowane zmiany przepisów prawa wyborczego przewidują, że zamiast jak dotychczas jednej obwodowej komisji wyborczej, w każdym lokalu wyborczym będą pracować dwie komisje – jedna odpowiadać będzie za przebieg głosowania, a druga, po zakończeniu głosowania, policzy głosy i ustali wyniki głosowania w obwodzie. Czy popiera Pan(i) takie zmiany, czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?	Na kandydata której partii / inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Zdecydowanie popieram	25	4	6	3	2
Raczej popieram	34	9	20	19	18
Raczej jestem przeciwny(a)	20	30	26	18	22
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	8	43	17	56	29
Nie mam zdania	13	14	31	4	28

Stosunek do propozycji podziału zadań w trakcie wyborów między dwie obwodowe komisje wyborcze istotnie różnicuje również poziom wykształcenia badanych – im jest on wyższy, tym więcej przeciwników wprowadzania do lokali wyborczych dwóch komisji i w efekcie wśród osób z wykształceniem średnim i wyższym większość stanowią przeciwnicy tego rozwiązania (odpowiednio: 52% i 58%).

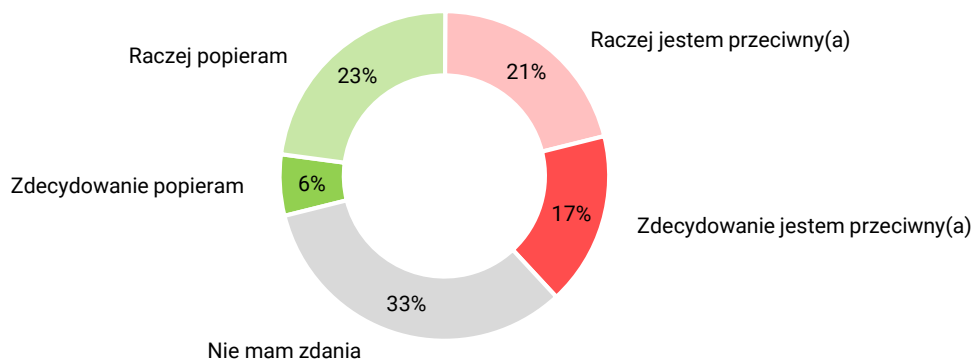
Zwolennicy pomysłu, aby w każdym lokalu wyborczym pracowały dwie komisje – jedna odpowiadająca za przebieg głosowania, a druga licząca głosy i odpowiedzialna za ustalenie wyniku głosowania w obwodzie – stanowią większość jedynie wśród respondentów z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (51%). Poparciem dla tego rozwiązania wyróżniają się także osoby o prawicowych poglądach politycznych (52%) – zob. tabelę nr 4.

LIKWIDACJA JOW-ów W WYBORACH DO RAD GMIN I MIAST NIEBĘDĄCYCH MIASTAMI NA PRAWACH POWIATU

Proponowana likwidacja jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do rad gmin i miast niebędących miastami na prawach powiatu ma więcej przeciwników (38%) niż zwolenników (29%). Warto też zauważyć, iż co trzeci badany (33%) nie ma zdania w tej kwestii.

CBOS

RYS. 5. Dotychczas wybory do rad gmin i miast niebędących miastami na prawach powiatu odbywały się w jednomandatowych okręgach wyborczych, a w miastach na prawach powiatu – w okręgach wielomandatowych. Pojawiła się propozycja, aby wybory do wszystkich rad odbywały się w okręgach wielomandatowych, w których mandaty będzie mogło uzyskać od 3 do 7 kandydatów z list, które zdobędą najwięcej głosów. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?

Stosunek do likwidacji jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do rad gmin i miast niebędących miastami na prawach powiatu jest związany przede wszystkim z afiliacjami partyjnymi badanych, przy czym poparcie dla ich zniesienia dominuje jedynie wśród osób, które w ewentualnych wyborach do Sejmu zamierzają głosować na Prawo i Sprawiedliwość (50% w tej grupie). W potencjalnych elektoratach Nowoczesnej i Platformy Obywatelskiej zdecydowaną większość stanowią natomiast przeciwnicy takich zmian w kodeksie wyborczym (odpowiednio: 67% i 58%). Co ciekawe, zniesienie JOW-ów w wyborach samorządowych popiera co piąty zwolennik Kukiz'15 (20%), natomiast blisko połowa sympatyków tego ruchu (47%) jest temu przeciwna. Niemal połowa

(47%) badanych zamierzających głosować, ale niezdecydowanych na kogo oddać głos, nie potrafi zająć stanowiska w tej kwestii, a pozostali z tej grupy częściej są przeciw (35%) niż za (18%).

TABELA 7

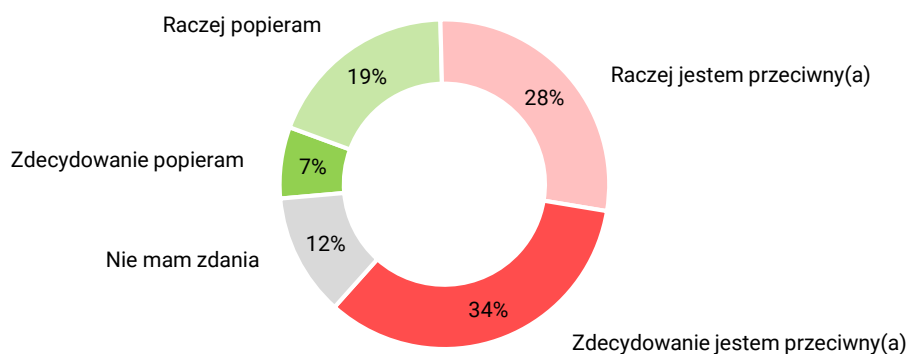
Dotychczas wybory do rad gmin i miast niebędących miastami na prawach powiatu odbywały się w jednomandatowych okręgach wyborczych, a w miastach na prawach powiatu – w okręgach wielomandatowych. Pojawiła się propozycja, aby wybory do wszystkich rad odbywały się w okręgach wielomandatowych, w których mandaty będzie mogło uzyskać od 3 do 7 kandydatów z list, które zdobędą najwięcej głosów. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?	Na kandydata której partii / inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
w procentach					
Zdecydowanie popieram	15	3	0	0	2
Raczej popieram	35	13	20	12	16
Raczej jestem przeciwny(a)	18	26	26	30	20
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	6	32	21	37	15
Nie mam zdania	25	25	33	21	47

Co ciekawe, mieszkańcy wsi i miast poniżej 100 tys. ludności częściej niż badani mieszkający w większych miastach nie potrafią zająć stanowiska w tej kwestii. Ponadto mieszkańcy wsi i najmniejszych miast (do 19 999 ludności), czyli ci, którzy według obowiązującego prawa wybierają swoich radnych gminnych w jednomandatowych okręgach, nieco częściej popierają likwidację JOW-ów w tych wyborach, niż są jej przeciwni (zob. tabelę aneksową nr 5).

MOŻLIWOŚĆ KANDYDOWANIA DO SAMORZĄDÓW NA TERENIE CAŁEGO WOJEWÓDZTWA

Proponowana przez posłów zmiana kodeksu wyborczego przewiduje możliwość kandydowania do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na obszarze całego województwa, w którym stale się zamieszkuje. Zmiana ta wywołuje sprzeciw zdecydowanej większości badanych (62%), natomiast popiera ją nieco ponad jedna czwarta (26%).

RYS. 6. Obecnie kandydat na wójta / burmistrza / prezydenta lub radnego musi zamieszkiwać na terenie gminy, w której kandyduje. Proponowana zmiana przewiduje, aby można było kandydować do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na obszarze całego województwa, w którym stale się zamieszkuje. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?

Z wielozmiennowych analiz statystycznych⁵ wynika, iż opinie w tej kwestii najbardziej różnicuje deklarowany poziom zainteresowania polityką. Chociaż – niezależnie od tego zainteresowania – wśród badanych dominują przeciwnicy umożliwienia startu w wyborach do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na obszarze całego województwa, w którym stale się zamieszkuje, to zwolenników proponowanej zmiany częściej niż w innych grupach możemy znaleźć wśród respondentów uważnie śledzących prawie wszystko, co się dzieje w polityce (34%).

TABELA 8

Obecnie kandydat na wójta / burmistrza / prezydenta lub radnego musi zamieszkiwać na terenie gminy, w której kandyduje. Proponowana zmiana przewiduje, aby można było kandydować do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na obszarze całego województwa, w którym stale się zamieszkuje. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:				
	bardzo duże – uważnie (szczegółowo) śledzi Pan(i) prawie wszystko, co się dzieje w polityce	duże – dość uważnie śledzi Pan(i) to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzi Pan(i) jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają Pana(i) uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie Pana(i) to nie interesuje
	w procentach				
Zdecydowanie popieram	24	8	6	5	6
Raczej popieram	10	21	20	18	19
Raczej jestem przeciwny(a)	13	21	32	32	21
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	49	42	34	33	28
Nie mam zdania	4	7	8	13	25

⁵ Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

Ponadto na stosunek do tej zmiany wpływają też poglądy polityczne i wykształcenie badanych, przy czym najczęściej sprzeciwiają się jej osoby identyfikujące się z lewicą (79%) oraz respondenci z wykształceniem średnim i wyższym (odpowiednio: 71% i 67%) – zob. tabelę aneksową nr 6. Także w tej kwestii osoby deklarujące zamiar głosowania w hipotetycznych wyborach do Sejmu na Prawo i Sprawiedliwość bardziej skłaniają się do poparcia poselskiego projektu (37% w tej grupie) niż potencjalni wyborcy innych ugrupowań.

TABELA 9

Obecnie kandydat na wójta / burmistrza / prezydenta lub radnego musi zamieszkiwać na terenie gminy, w której kandyduje. Proponowana zmiana przewiduje, aby można było kandydować do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na obszarze całego województwa, w którym stale się zamieszkuje. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?	Na kandydata której partii / inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Zdecydowanie popieram	13	4	0	5	3
Raczej popieram	24	17	11	14	19
Raczej jestem przeciwny(a)	27	32	47	33	28
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	24	40	35	45	34
Nie mam zdania	11	8	7	3	16

***

W trakcie prac parlamentarnych poselski projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych został zmodyfikowany. W grudniowym badaniu, które przeprowadziliśmy przed zakończeniem prac legislacyjnych, zapytaliśmy respondentów o stosunek do zmian zaproponowanych w jego wyjściowej wersji. Z poparciem większości dorosłych Polaków spotyka się wprowadzenie przezroczystych urn wyborczych, rejestracja obrazu w lokalach wyborczych i jego ewentualna internetowa transmisja oraz ograniczenie do dwóch liczby kadencji wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Więcej przeciwników niż zwolenników ma natomiast możliwość kandydowania do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na obszarze całego województwa, w którym stale się zamieszkuje, likwidacja okręgów jednomandatowych w wyborach do rad gmin i miast niebędących miastami na prawach powiatu oraz wprowadzenie do lokali wyborczych dwóch komisji (jednej odpowiedzialnej za przebieg głosowania, a drugiej – za policzenie głosów i ustalenie wyników głosowania w obwodzie). Chociaż w pytaniach nie było informacji, że propozycje zmian w kodeksie wyborczym zostały przygotowane przez posłów Prawa i Sprawiedliwości, elektorat tej partii popiera je częściej niż inni badani.

Opracowała

Barbara Badora

TABELA 1

		W najbliższych wyborach we wszystkich lokalach wyborczych będą stosowane przezroczyste urny wyborcze, a wyborcy będą zobowiązani do wrzucania karty do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna (np. w specjalnej kopercie do głosowania). Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?					Liczba osób
		Zdecydowanie popieram	Raczej popieram	Raczej jestem przeciwny(a)	Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	Nie mam zdania	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		22	37	15	9	17	925
Płeć	Mężczyźni	27	37	13	9	14	435
	Kobiety	17	36	17	9	20	490
Wiek	18-24 lata	22	29	22	10	17	71
	25-34	20	40	18	5	18	179
	35-44	11	35	21	12	20	173
	45-54	28	37	16	10	9	139
	55-64	22	37	9	14	17	168
	65 lat i więcej	28	38	10	4	20	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	41	16	8	17	367
	Miasto do 19 999	23	36	14	6	21	130
	20 000 - 99 999	24	30	19	12	15	198
	100 000 - 499 999	25	35	12	12	17	136
	500 000 i więcej mieszk.	21	40	11	10	17	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	24	42	11	5	18	175
	Zasadnicze zawodowe	20	39	13	10	18	227
	Średnie	22	34	18	11	16	281
	Wyższe	22	35	17	9	17	242
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	35	14	9	17	110
	Średni personel, technicy	13	25	30	16	16	29
	Pracownicy adm.-biurowi	16	42	20	3	19	65
	Pracownicy usług	14	42	15	11	18	53
	Robotnicy wykwalifikowani	26	29	22	6	16	107
	Robotnicy niewykwalifik.	16	41	11	17	15	45
	Rolnicy	14	40	22	12	12	45
	Pracujący na własny rach.	22	46	7	9	16	37
	Bezrobotni	22	31	18	6	23	28
	Emeryci	26	39	11	6	18	241
	Renciści	22	31	11	16	21	54
	Uczniowie i studenci	25	29	28	8	10	37
	Gospodynie domowe i inni	15	41	9	16	19	73
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	31	22	8	17	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	20	35	20	8	17	92
	sekt. prywat. poza rolnict.	21	40	13	9	17	227
	prywatnym gosp. rolnym	13	38	25	14	10	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	15	46	11	9	20	78
	Od 650 zł do 999 zł	20	43	11	8	18	116
	Od 1000 zł do 1399 zł	26	38	14	6	16	149
	Od 1400 zł do 1999 zł	24	39	13	11	13	176
	2000 zł i więcej	25	32	17	11	16	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	37	8	14	26	60
	Średnie	21	38	14	9	19	336
	Dobre	23	36	17	9	15	530
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	49	6	6	10	39
	Raz w tygodniu	22	37	16	8	17	420
	1-2 razy w miesiącu	19	31	19	11	20	144
	Kilka razy w roku	21	42	13	10	14	219
	W ogóle nie uczestniczy	23	29	13	11	23	98
Poglądy polityczne	Lewica	18	38	14	17	13	161
	Centrum	13	39	20	12	15	232
	Prawica	34	35	13	4	14	309
	Trudno powiedzieć	17	35	15	7	27	209

TABELA 2

		W propozycji nowych przepisów dotyczących wyborów pojawił się pomysł, aby w każdym lokalu wyborczym była prowadzona rejestracja wideo i – w miarę technicznych możliwości – transmisja obrazu w internecie. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?					Liczba osób
		Zdecydowanie popieram	Raczej popieram	Raczej jestem przeciwny(a)	Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	Nie mam zdania	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		18	34	20	16	12	925
Płeć	Mężczyźni	23	37	17	15	8	435
	Kobiety	13	33	22	17	15	490
Wiek	18-24 lata	15	42	23	7	13	71
	25-34	19	38	22	12	9	179
	35-44	12	31	25	23	9	173
	45-54	23	30	24	16	8	139
	55-64	18	35	15	19	13	168
	65 lat i więcej	19	35	14	15	18	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	20	34	18	15	13	367
	Miasto do 19 999	17	43	16	10	15	130
	20 000 - 99 999	16	33	21	20	10	198
	100 000 - 499 999	22	31	25	14	8	136
	500 000 i więcej mieszk.	9	34	23	21	13	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	15	37	17	14	17	175
	Zasadnicze zawodowe	20	31	14	17	18	227
	Średnie	19	34	24	16	8	281
	Wyższe	16	36	24	16	8	242
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	18	43	15	19	6	110
	Średni personel, technicy	17	29	38	16		29
	Pracownicy adm.-biurowi	4	38	29	15	14	65
	Pracownicy usług	20	37	20	17	6	53
	Robotnicy wykwalifikowani	22	30	17	19	12	107
	Robotnicy niewykwalifik.	25	28	16	19	12	45
	Rolnicy	14	37	24	19	6	45
	Pracujący na własny rach.	22	29	27	13	8	37
	Bezrobotni	16	35	18	10	21	28
	Emeryci	18	36	16	14	16	241
	Renciści	14	29	16	23	19	54
	Uczniowie i studenci	12	48	29	4	6	37
	Gospodynie domowe i inni	22	25	24	17	12	73
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	14	39	21	19	7	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	17	31	27	18	7	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	21	34	18	17	11	227
	prywatnym gosp. rolnym	13	40	25	15	6	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	7	33	20	29	10	78
	Od 650 zł do 999 zł	25	36	19	12	9	116
	Od 1000 zł do 1399 zł	17	29	26	13	14	149
	Od 1400 zł do 1999 zł	18	39	20	13	10	176
	2000 zł i więcej	23	35	19	15	8	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	21	30	12	17	21	60
	Średnie	16	34	18	19	12	336
	Dobre	18	35	22	14	11	530
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	25	39	17	8	11	39
	Raz w tygodniu	18	35	21	13	12	420
	1-2 razy w miesiącu	16	39	17	20	9	144
	Kilka razy w roku	16	32	22	19	11	219
	W ogóle nie uczestniczy	18	30	14	22	16	98
Poglądy polityczne	Lewica	13	40	22	19	6	161
	Centrum	12	37	24	18	8	232
	Prawica	30	33	15	11	11	309
	Trudno powiedzieć	10	30	22	18	20	209

TABELA 3

		Obecnie funkcję wójta / burmistrza / prezydenta można sprawować nieograniczoną liczbę kadencji. Proponowana jest zmiana, aby kandydatem na wójta / burmistrza / prezydenta nie mogła być osoba, która już została wybrana dwukrotnie na tę funkcję. Zakaz nie obejmowałby tylko wójtów / burmistrzów / prezydentów wybranych w wyborach przedterminowych. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?					Liczba osób
		Zdecydowanie popieram	Raczej popieram	Raczej jestem przeciwny(a)	Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	Nie mam zdania	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		20	31	20	18	11	925
Płeć	Mężczyźni	20	32	18	21	8	435
	Kobiety	19	29	22	15	14	490
Wiek	18-24 lata	14	27	23	22	15	71
	25-34	14	32	25	18	11	179
	35-44	12	32	26	18	12	173
	45-54	29	29	23	14	6	139
	55-64	21	33	14	21	11	168
	65 lat i więcej	26	29	15	15	14	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	20	34	20	16	10	367
	Miasto do 19 999	17	30	16	21	16	130
	20 000 - 99 999	23	29	19	16	14	198
	100 000 - 499 999	16	30	28	17	9	136
	500 000 i więcej miesz.	20	25	20	28	8	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	20	36	17	13	14	175
	Zasadnicze zawodowe	20	31	20	15	14	227
	Średnie	21	27	19	22	10	281
	Wyższe	17	30	25	18	9	242
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	16	28	24	24	8	110
	Średni personel, technicy	20	20	29	23	8	29
	Pracownicy adm.-biurowi	16	27	34	11	12	65
	Pracownicy usług	16	33	17	23	10	53
	Robotnicy wykwalifikowani	15	30	20	20	15	107
	Robotnicy niewykwalifik.	22	32	20	16	9	45
	Rolnicy	10	49	23	14	5	45
	Pracujący na własny rach.	27	33	14	24	3	37
	Bezrobotni	18	30	35	5	12	28
	Emeryci	25	32	14	16	13	241
	Renciści	25	27	20	15	13	54
	Uczniowie i studenci	16	30	22	21	11	37
	Gospodynie domowe i inni	20	26	21	17	15	73
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	18	30	27	17	8	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	14	28	21	25	12	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	20	28	21	21	11	227
	prywatnym gosp. rolnym	10	51	20	14	5	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	24	36	15	12	13	78
	Od 650 zł do 999 zł	19	41	19	15	6	116
	Od 1000 zł do 1399 zł	19	34	23	15	8	149
	Od 1400 zł do 1999 zł	23	27	20	20	10	176
	2000 zł i więcej	21	25	20	27	7	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	35	22	6	25	60
	Średnie	22	30	21	16	11	336
	Dobre	19	31	20	20	10	530
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	43	13	6	3	39
	Raz w tygodniu	20	32	22	15	11	420
	1-2 razy w miesiącu	22	32	13	16	16	144
	Kilka razy w roku	17	28	22	22	11	219
	W ogóle nie uczestniczy	18	20	24	26	12	98
Poglądy polityczne	Lewica	12	30	23	31	4	161
	Centrum	16	30	27	17	10	232
	Prawica	31	34	18	11	5	309
	Trudno powiedzieć	14	26	16	19	25	209

TABELA 4

		Proponowane zmiany przepisów prawa wyborczego przewidują, że zamiast jak dotychczas jednej obwodowej komisji wyborczej, w każdym lokalu wyborczym będą pracować dwie komisje – jedna odpowiadać będzie za przebieg głosowania, a druga, po zakończeniu głosowania, policzy głosy i ustali wyniki głosowania w obwodzie. Czy popiera Pan(i) takie zmiany, czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?					Liczba osób
		Zdecydowanie popieram	Raczej popieram	Raczej jestem przeciwny(a)	Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	Nie mam zdania	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		11	26	21	24	18	925
Płeć	Mężczyźni	13	25	22	23	16	435
	Kobiety	9	26	19	25	21	490
Wiek	18-24 lata	11	39	19	10	21	71
	25-34	10	30	23	20	18	179
	35-44	3	24	27	33	14	173
	45-54	10	23	27	25	15	139
	55-64	14	22	14	28	21	168
	65 lat i więcej	16	25	15	21	24	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	30	22	17	19	367
	Miasto do 19 999	10	23	24	20	24	130
	20 000 - 99 999	11	30	13	26	20	198
	100 000 - 499 999	12	21	22	32	13	136
	500 000 i więcej mieszk.	6	14	26	39	15	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	15	36	13	11	25	175
	Zasadnicze zawodowe	14	27	15	23	23	227
	Średnie	9	21	26	26	19	281
	Wyższe	7	24	25	33	11	242
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	5	21	20	40	13	110
	Średni personel, technicy	6	22	35	28	9	29
	Pracownicy adm.-biurowi	2	31	36	15	16	65
	Pracownicy usług	1	39	26	24	10	53
	Robotnicy wykwalifikowani	12	21	27	20	21	107
	Robotnicy niewykwalifik.	14	29	10	24	22	45
	Rolnicy	2	32	28	24	14	45
	Pracujący na własny rach.	15	23	32	17	13	37
	Bezrobotni	15	23	16	19	27	28
	Emeryci	16	24	14	23	23	241
	Renciści	10	24	24	20	21	54
	Uczniowie i studenci	8	48	11	17	17	37
	Gospodynie domowe i inni	16	22	9	29	24	73
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6	26	30	26	12	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	9	24	23	25	19	92
	sekt. prywat. poza rolnict.	8	26	24	26	17	227
	prywatnym gosp. rolnym	2	30	32	23	14	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	10	28	16	22	24	78
	Od 650 zł do 999 zł	15	38	18	17	12	116
	Od 1000 zł do 1399 zł	15	34	16	19	17	149
	Od 1400 zł do 1999 zł	8	23	26	24	19	176
	2000 zł i więcej	9	21	24	33	12	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	26	15	14	37	60
	Średnie	10	24	20	26	20	336
	Dobre	12	27	21	24	16	530
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	19	33	19	12	17	39
	Raz w tygodniu	11	28	22	19	20	420
	1-2 razy w miesiącu	8	25	20	23	24	144
	Kilka razy w roku	9	23	22	30	14	219
	W ogóle nie uczestniczy	11	21	13	37	18	98
Poglądy polityczne	Lewica	5	19	25	43	9	161
	Centrum	7	22	25	30	16	232
	Prawica	20	32	19	12	16	309
	Trudno powiedzieć	6	28	16	19	31	209

TABELA 5

		Dotychczas wybory do rad gmin i miast niebędących miastami na prawach powiatu odbywały się w jednomandatowych okręgach wyborczych, a w miastach na prawach powiatu - w okręgach wielomandatowych. Pojawiła się propozycja, aby wybory do wszystkich rad odbywały się w okręgach wielomandatowych, w których mandaty będzie mogło uzyskać od 3 do 7 kandydatów z list, które zdobędą najwięcej głosów. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?					Liczba osób
		Zdecydowanie popieram	Raczej popieram	Raczej jestem przeciwny(a)	Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	Nie mam zdania	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		6	23	21	17	33	925
Płeć	Mężczyźni	7	25	23	19	26	435
	Kobiety	5	22	19	14	40	490
Wiek	18-24 lata	3	32	19	12	34	71
	25-34	3	32	19	16	30	179
	35-44	2	23	23	19	33	173
	45-54	10	20	25	15	30	139
	55-64	8	20	22	20	30	168
	65 lat i więcej	10	18	15	15	41	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	26	19	12	35	367
	Miasto do 19 999	5	28	16	13	39	130
	20 000 - 99 999	6	19	23	16	37	198
	100 000 - 499 999	4	24	21	23	27	136
	500 000 i więcej mieszk.	2	18	29	31	20	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	8	22	16	10	44	175
	Zasadnicze zawodowe	8	26	15	13	37	227
	Średnie	5	19	25	19	31	281
	Wyższe	3	27	24	21	24	242
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	24	23	28	21	110
	Średni personel, technicy	9	29	29	12	21	29
	Pracownicy adm.-biurowi	1	25	27	20	26	65
	Pracownicy usług	2	21	26	18	33	53
	Robotnicy wykwalifikowani	7	29	20	11	34	107
	Robotnicy niewykwalifik.	6	23	19	12	40	45
	Rolnicy	2	20	16	20	42	45
	Pracujący na własny rach.	7	21	31	23	17	37
	Bezrobotni	8	21	20	3	49	28
	Emeryci	9	20	18	16	38	241
	Renciści	11	14	24	14	36	54
	Uczniowie i studenci		41	12	20	27	37
	Gospodynie domowe i inni	7	28	15	9	41	73
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	25	28	17	24
spółce właścicieli prywatnych i państwa		4	25	20	19	32	92
sekt. pryw. poza rolnict.		4	25	23	20	28	227
prywatnym gosp. rolnym		2	22	22	18	37	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	9	22	15	17	37	78
	Od 650 zł do 999 zł	12	34	16	10	27	116
	Od 1000 zł do 1399 zł	7	26	21	16	31	149
	Od 1400 zł do 1999 zł	2	22	23	20	34	176
	2000 zł i więcej	7	24	24	21	24	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	13	14	9	59	60
	Średnie	6	16	20	18	38	336
	Dobre	6	29	21	16	27	530
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	24	20	10	34	39
	Raz w tygodniu	8	29	16	14	33	420
	1-2 razy w miesiącu	4	23	22	13	39	144
	Kilka razy w roku	4	20	26	21	29	219
	W ogóle nie uczestniczy	6	10	25	28	32	98
Poglądy polityczne	Lewica	6	24	30	26	15	161
	Centrum	3	20	25	23	28	232
	Prawica	11	30	20	10	29	309
	Trudno powiedzieć	3	19	10	11	57	209

TABELA 6

		Obecnie kandydat na wójta / burmistrza / prezydenta lub radnego musi zamieszkiwać na terenie gminy, w której kandyduje. Proponowana zmiana przewiduje, aby można było kandydować do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego na obszarze całego województwa, w którym stale się zamieszkuje. Czy popiera Pan(i) to rozwiązanie, czy też jest Pan(i) mu przeciwny(a)?					Liczba osób
		Zdecydowanie popieram	Raczej popieram	Raczej jestem przeciwny(a)	Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	Nie mam zdania	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		7	19	28	34	12	925
Płeć	Mężczyźni	7	18	29	39	8	435
	Kobiety	7	21	27	30	15	490
Wiek	18-24 lata	8	20	30	28	14	71
	25-34	5	21	35	32	6	179
	35-44	6	25	29	32	9	173
	45-54	7	18	31	34	10	139
	55-64	6	18	20	42	13	168
	65 lat i więcej	10	14	24	34	18	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	16	32	34	11	367
	Miasto do 19 999	5	22	25	34	13	130
	20 000 - 99 999	6	21	27	34	13	198
	100 000 - 499 999	8	24	22	32	14	136
	500 000 i więcej mieszk.	8	19	26	40	7	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	10	17	26	30	16	175
	Zasadnicze zawodowe	7	25	20	31	17	227
	Średnie	5	14	28	43	10	281
	Wyższe	6	21	37	30	5	242
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	5	21	32	38	4	110
	Średni personel, technicy	5	24	44	27		29
	Pracownicy adm.-biurowi	7	18	34	29	12	65
	Pracownicy usług	3	17	32	41	7	53
	Robotnicy wykwalifikowani	4	18	31	35	12	107
	Robotnicy niewykwalifik.	3	19	28	35	15	45
	Rolnicy	6	17	29	37	11	45
	Pracujący na własny rach.	15	21	12	41	12	37
	Bezrobotni	7	23	27	22	21	28
	Emeryci	10	16	23	34	17	241
	Renciści	3	16	24	42	15	54
	Uczniowie i studenci	10	20	36	22	12	37
	Gospodynie domowe i inni	6	34	25	29	6	73
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	4	24	34	27	10	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	2	20	28	44	6	92
	sekt. prywat. poza rolnict.	7	15	30	38	9	227
	prywatnym gosp. rolnym	6	22	28	34	9	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	9	29	21	29	12	78
	Od 650 zł do 999 zł	7	25	31	31	7	116
	Od 1000 zł do 1399 zł	4	15	35	34	11	149
	Od 1400 zł do 1999 zł	5	19	26	41	9	176
	2000 zł i więcej	11	19	28	34	8	180
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	13	22	30	27	60
	Średnie	6	18	26	37	12	336
	Dobre	7	21	29	33	10	530
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	27	35	22	10	39
	Raz w tygodniu	10	18	30	30	12	420
	1-2 razy w miesiącu	4	28	22	36	10	144
	Kilka razy w roku	4	15	28	41	11	219
	W ogóle nie uczestniczy	6	16	24	40	14	98
Poglądy polityczne	Lewica	3	13	35	44	4	161
	Centrum	7	22	28	36	8	232
	Prawica	10	22	28	29	10	309
	Trudno powiedzieć	4	17	22	34	23	209